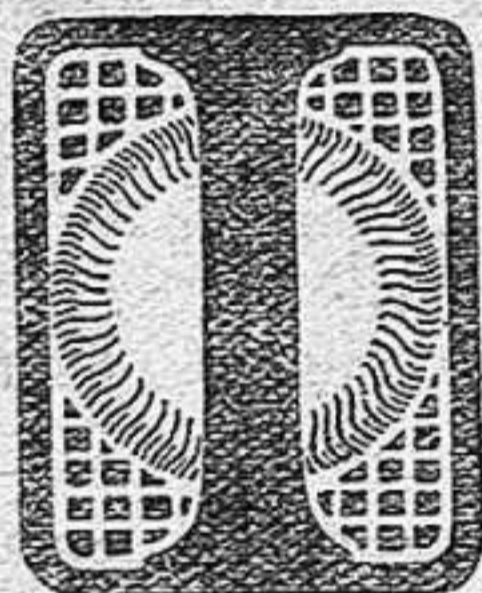

SCHERZANDO

REVISTA CATALANA MUSICAL

ANY XIV. GIRONA, X DESEMBRE M.CM.XXIII. NVM. CXXXXVIII

El públic i la seva evolució

goseu. jove, escriure simfonies després de Beethoven!...

Així m'apostrofava — ja fa temps, car es tracta del 1874 — un *dilettante* (el qualificatiu: *snob*, era aleshores desconegut) que freqüentava els concerts i que hom considerava gran coneixedor de la música.

Oh! és que en aquells veils temps, nosaltres, els *joves* d'aleshores, no érem gens afavorits, així pel que respecta el gros públic, com peis empresaris de concerts, o eis directors de teatres! El músic que havia tingut la dissortada idea d'escriure una obra simfònica o una producció de música «da camera» sabia ja que li caldria esperar almenys deu anys per a obtenir-ne l'execució... Quant al teatre, l'Ópera i l'Ópera Còmica eren inexorablement tancats per a tots aquells que no eren membres de l'Institut, o que no comptaven amb la protecció d'algun ministre.

I si, per sort o mercès a l'intriga, un compositor jove obtenia, en fi, alguna execució, el *públic* es cuidava prou bé d'expressar-li la seva antipatia envers les obres noves, guardant els aplaudiments i l'èxit únicament per a les obres consagrades i venint de músics coneguts i oficials, com el prussià Meyerbeer i l'insignificant Ambrosi Thomas.

Samson i Dalila, de Saint-Saëns, que després es representà per primera vegada a Weimar; Reyer, després de dotze anys de temptatives inútils, va veure's obligat a ofrenar el seu *Sigurd* a Brussel·les, i el fenomenal poc èxit de *Carmen* precipità considerablement la mort del pobre Bizet.

Era aleshores que nosaltres, eis *joves*, entre els quals no regnava pas únicament l'adoració envers les pròpies obres, però que sabíem vibrar profundament en trobar-

nos enfront de la Bellesa, era aleshores que ens reuníem i formàvem expedicions amb el fi d'anar a *defensar* tal simfonia o tal obra teatral encara desconeguda del públic.

I *fèiem la cua* el dissabte, al despatx de la sacro-santa *Societat de Concerts*, per tal d'obtenir, amb dificultat, mitjançant els nostres sis francs, un lloc *dalt de tot*, on podríem manifestar sorollosament el nostre entusiasme pel *Romeo*, de Berlioz, i fins per la *Novena Simfonia* de Beethoven, encara mal soportada pels abonats recalcitrants... aquesta obra mestra, essent massa avançada per a llur esperit.

Talment com els trescents *Spartiates* de Leónidas, o els nou valents de Carlomagne, ens adreçàvem, hardids, soldats modestos i segurs ja d'ésser vençuts, als *Concerts Padeloup* (els antics, els veritables...), a fi de combatre a favor de les grans obres de Wagner.

Però, la majoria dels auditors, el *gros públic* de concert o de teatre rebutjava amb energia tota temptativa que expressés algun esforç d'art un xic diferent de les seves habituds, i la nostra lluita esdevenia inútil...

Era, d'altra part, potser preferible que això succeís, pel que respecta la nostra educació personal, car aquests fets ens deixaven poca esperança de poder arribar a executar les nostres obres i ens impedièn d'hipnotitzar-nos enfront d'elles. Conservava, oi més, en nosaltres, l'escalforeta del nostre ardent entusiasme per tota cosa bella... qualitat preciosa que hom no troba, dissortadament, que ben rarament avui.

* * *

Cinquanta anys després.

— «I doncs, cara amiga, aneu a sentir la Missa en *re*, de Beethoven?... No la conec, però sembla que és una cosa inaguantable! Es música ja vella, i un dels meus joves amics — un músic genial, us el presentaré — m'ha assegurat que és *una falsa obra maestra*.

«Veniu, doncs, amb mi — i això us valdrà més, — a escoltar la Simfonia de X. X.; es tracta d'un jove, extremadament modernista, segons diuen: No conec la Simfonia en qüestió, però sembla que conté efectes d'orquestra exquisits. En tot cas, no és una cosa que cansi: hi han sis peces, i tot plegat dura onze minuts!».

I la bella senyora Y... que acaba de pledejar a favor de la música ultra-moderna, i que ha llençat un riquisitori *contra* la bellesa antiga, representa el públic, el *públic actual*.

Oh! certament, ella no comprèn pas més (fins pot ser menys) la música dita *avançada*, que l'aficionat del 1874, en tractar-se de la grandesa beethoveniana o wagneriana, però és avui *ben vist* de dir *això*, talment com ho era aleshores de dir *allò*.

«Heu's aquí, realment, una cosa sorprenent i dues menes de públic ben oposades!» — hauria dit el Sr. Jourdain, mentre l'ombra de Berlioz hauria pogut murmurar: «*Quantum mutatus ab illo!*»

Explicar aquesta evolució, de moment incomprendible, heu's aquí el que procuraré fer, de la faiso més precisa que em sigui possible.

* * *

Prement, per exemple, cent unitats, el públic representa un aplegament de dues intel·ligències superiors; sis a vuit ànimes senzilles, susceptibles d'ésser impressionades pel sentiment de la bellesa; noranta esperits vulgars i incapaços de judicar de manera personal. Rabelais els qualificà amb justesa: «*bens de Panurge*».

Els dos auditors que he citat en primer lloc, saben el què els agrada i perquè els agrada o no els agrada. Tais foren Hoffmann respecte Beethoven, i Champfleury pel que es refereix a Wagner. Aquests són crítics infalibles.

Els sis o vuit següents s'equivoquen rarament, i, abandonant-se a llur innocent instint de la bellesa, aconseguen separar la vulgaritat dissimulada per mitjà de la falsa brillantor, de la sana i pura inspiració.

Però, què representen aquestes deu unitats al costat de les altres noranta: el *gros públic*, el *vulgum pecus*, l'opinió del qual fa la moda i canvia com ella?

Aquest gros públic, cansat d'haver estat tractat, durant llarg temps, de burgès pels esperits superiors i per alguns crítics que hi veien clar, i desitjós abans que tot de rebutjar aquest lleig epítet, ha evolucionat de sobte, i ha anat d'un extrem a l'altre, servint-se del següent raonament: «Ja que érem burgesos, quan no admetíem altra cosa, per tal de servir-nos d'aliment intel·lectual, que les obres consagrades per la tradició, és veritat, però, que amb tot, nosaltres no enteníem, canviem d'actitud, tot sostenint exclusivament les produccions que tampoc comprenem, és ben cert, però a les quals podem aplicar l'etiqueta: *avançades*. Encara millor, adoptem, com a regla de bona conducta, aquest axioma: com menys una obra sigui entesa per nosaltres, millor serà. D'aquesta manera, ja no serem més burgesos, més atrassats, sinó auditors veritablement *moderns*!».

I és així que el *dilettante* incomprendiu d'abans ha esdevingut sobtadament el *snob* igualment incomprendiu d'avui.

D'aquest canvi nasqué una música dita moderna, senzilla emanació d'aquesta nova moda, música fàcil de fer, perquè no exigeix cap esforç d'art, i és així que la majoria dels nostres compositors, dits moderns, volen ignorar el treball dels segles que els han precedit, aquest treball, el resultat del qual se'n diu composició musical, i al qual devem tantes indestructibles obres mestres.

* * *

No vull pas proposar-me fer ara la crítica profunda d'aquesta música pseudo-moderna, crítica que no forma part de la meua tesi i podrà constituir el tema d'un altre

estudi; tinc solament l'obligació d'examinar les conseqüències del canvi d'opinió que acabo de constatar en el nostre públic de burgesos disfressats de *snobs*. Aquestes conseqüències són suficientment rares per a merèixer d'ésser assenyalades.

Per de prompte, el culte per la veritable bellesa és substituït pel culte de la curiositat. L'emoció d'art, aquesta preciosa emoció que fa vibrar l'ànima de l'auditor capaç d'apreciar la bellesa i el fa comunicar amb l'esperit de l'autor creador, és radicalment allunyada de la moda actual; el *snob avertí*, per a no dir *invertí*... s'averگونyiria de semblar impressionar-se massa enfront d'una obra bella. Massa groller per a elevar-se fins l'origen de l'entusiasme, no es deixa encisar sinó pels procediments exteriors, condemna apressat i sense remissió la vestimenta ja vista, la sonoritat ja sentida. Li calen plats picants, fins espatarrants, i molts aficionats joves s'encarreguen de proporcionar-li aquets aliments malsans, detritus de fórmules que apareixen de pressa ja vistes, ja sentides, entrenant en la caiguda l'obra massa ràpidament improvisada, mentre que el públic exigeix, bo i baladrejant, coses més picants, més espatarrants, agreujant així el seu estat malaltic.

Una segona conseqüència d'aquest estat de coses, l'havem de veure en el fet de no discernir ja quina és la música bona o la dolenta.

En tot art, i en tots els temps, hom troba, a través dels segles, obres reveladores de bellesa, al costat d'altres produccions grolleres d'esperit com de forma, i, per lo tant, inútils al desenrotllament de l'art. Les primeres han viscut i viuran encara llarg temps, malgrat la moda; les altres són mortes, ben mortes i enterrades en les biblioteques, on, ben sovint, algun inoportú musicògraf les descobreix sense cap profit per al progrés musical.

Es el què passa actualment. Al costat de certes obres modernes que, malgrat defectes sovint greus, contenen no obstant elements de vida i de bellesa, els capricis de la moda fan sorgir una multitud de produccions sense valor artística, la vulgaritat originària de les quals no es dissimula sinó ben difícilment darrera una profusió de notes que sonen malament, dureses inútils i acords laboriosament creats i cercats, en definitiva, amb la única finalitat de contradir l'escriptura tradicional.

Enfront d'aquest aplegament de produccions sense originalitat pròpia, car, en l'esperit dels autors llurs, la *música* no representa res, ja que la única cosa important és el *procediment*, res té d'estrany que el gros públic sigui incapaç de discernir el què podrà viure i el què apareix infaliblement destinat a desaparèixer, allò que és encara art i allò que no ho és, car totes les improvisacions dels nostres moderns esclaus de la moda «s'assemblen com germans» i molt hàbil seria el crític que podria assignar un estil propi a quiscuna d'elles.

El resultat? Ho he dit més amunt: el gros públic ha agafat ara el costum d'admi-

rar maquinalment tot allò que és *actual*, tracti's de música bona o de música dolenta, i de rebutjar, també maquinalment, tot allò que és antic i tradicional, situació molt còmoda i que no necessita cap esforç d'esperit o d'imaginació.

Heu's aquí, doncs, on havem arribat.

No hi ha pas cap dubte que el procediment actual, no basant-se damunt res, esdevindrà incapaç d'infantar cap escola i s'abolirà mercès a la seva pròpia impotència.

Però, què esdevindrà el públic si, en lloc d'enlairar-se paral·lelament amb successives ascensions de la Bellesa i de prestar-se, així, a una veritable educació d'art, continua, caminant a estones, evolucionant inconsiderablement d'un pol a l'altre?

Podria succeir que, cansat de *politonisme*, aquest *ersatz* d'origen alemany, i tip a no poguer ja més de *contrapunt harmònic*... es decanti, sobtadament, envers l'infantil simplicitat dels antics temps.

No desespero de veure els nostres ex-burgesos crear una moda nova, adoptant oficialment l'encisadora innocència mozartiana...

I no estaria pas malament!

VINCENT D'INDY

(Traduït de «Comœdia»).

De concerts

El concert corresponent al mes de Novembre, segon del segon curs de nostre Associació de Música, estava dedicat al diví Mozart amb obres totes de aquest autor. Integrava el programa la òpera còmica «Sebastià i Sebastiana», la «Sonata» en si bemol per a piano i violí, i el «Concert» en la per a piano i orquestra.

La novetat del concert — diem novetat per tractar-se de una primera audició — la constituïa la òpera «Sebastià i Sebastiana», una de les primeres obres que composà Mozart, en la qual, si bé es fa quelcom pesada pel excés de candenes perfectes que donen sempre la impressió de un sentiment de repòs, no obstant se hi revela el geni de aquell mestre que per les seves posteriors composicions ha esdevingut immortal. La obra fou dirigida pel mestre Rudolf Gross, i en foren intèrpretes Theodor Ritch, Elena Pola i Alexandre Grieff.

Dos artistes ens donà a conèixer la Associació, el violinista Piedra i el pianista Smeterling. Del primer direm que és un artista ben notable, encar que com a concertista deixi quelcom que desitjar. Està en possessió de un regular mecanisme, siguent les seves interpretacions força incolores.

Lo més interessant del concert fou indubtablement la tasca del pianista Smeterling, i això que el públic estigué amb éll força incorrecte i es això comprensible, car bona part d'aquest públic assisteix a aquestes belles sessions amb la mateixa consideració que assistiria a tot altre espectacle on el valor artístic s'hi trovés completament absent.

El pianista Smeterling està dotat de un mecanisme clar i segur. Les seves interpretacions, rublertes de emotivitat, ens donen una forta sensació de l'artista complet i, a l'ensem, del pianista perfecte. Es senzillament un dominador del instrument temperat. Vagi per ell nostre admiració, i un ferm desig de poder-lo escoltar novament amb un programa de diversos autors, en la seguretat de que son prestigi quedarà palesat una vegada més.

T. SOBREQUÉS

Associacions de Música

BARCELONA. — Associació Intima de Concerts. — Sala Mozart. Quart concert, tercer curs. Executants: Vera Janacopulos, cantatriu; L. Schlepianoff, pianista. — Obres: «Cançó del papalló», Campra; «Com raig de sol», Caldara; «Dans», dansa», Durante; «Al·leluia!», Mozart; «Dissonància», «Flors d'amor», «Mon cant és amarg i ferèstec» i «La princesa adormida», Borodine; «Ah si jo fos una aloseta grisa...», Huré; «A París hi ha una modisteta», Huré; «Que'm fas patir!», Enesco; «A les dames les tardanes d'escriure a llurs amics», Enesco; «Angeleta», Ravel; «Els bressols», Fauré; «Après d'un somni», Fauré; «Clar de lluna», Fauré; «Les roses d'Ispahan», Fauré; «El temps s'és llevat son mantell», Debussy; «Balada que Villon féu a requesta de sa mare, per pregar la Mare de Déu», Debussy; «Balada de les dames de París», Debussy. Piano «Cussó SFHA».

Sala Mozart. — Recital de violí, Pepita Diéguez. Obres: «Sonata» en *la*, op. 100. a) Allegro amabile. b) Andante tranquilo. Vivace. c) Allegretto grazioso (quasi Andante), Brahms; «Chacona», Bach; «Poema», Chausson; «Concertstück», Saint-Saëns; «Cançó índia», Rimsky-Korsakow; «Polonesa» en *re*, Wieniawski. Pianista, Guillem Garganta. Piano «Cussó SFHA».

Associació Intima de Concerts, Sala Mozart. — Quart curs, quart concert. — Executants: Vera Janacopulos, cantatriu; L. Schlepianoff, pianista. Obres: «El fill», «El cap gris», «El correu», «La gralla», «El rètol de camí» i «El gaiter» de Schubert; «Diumenge de bona hora», «Solitud camperola», «De l'amor eterna», «Vers l'estima-

da» i «Serenata inútil», de Brahms; «La cambra dels nens»: *Amb la teta. Al recó! El borinot. Amb la nina. Anant al llit. Arri tatà! Mixeta dolenta*, de Mussorgsky; «Complanta», «Serenata florentina», «Cançó trista», «El casal de Rosamunda», «La vida passada», «Extasi» i «Convit a la partença», de Duparc.—Piano: «CUSSÓ SFHA».

REUS. Curs III, concert XXI. Executant: «Trio de Barcelona».—Obres: «Trio, en *si bemoll*, op. 11»: a) Allegro. b) Adagio. c) Allegretto con variazioni, Beethoven; «Trio, en *re menor*, op. 32»: a) Allegro moderato. b) Scherzo. c) Elegie. d) Finale, Arensky; «Somni d'amor», Liszt; «Pensant en l'Albéniz», Perelló; «Escenes gitanes», Pereiló; «Allegro appassionato», Granados.

SABADELL. — Curs cinquè. Primer i segon concert. Executants: Quartet vocal de Viena i Sessió Mozart.

Obres: «Amor secreta», Schubert; «El fill de les muses», Schubert; «Frisança», Schubert; «Oda sàfica», «Al cementiri» i «Mon amor és flor», Brahms; «Caminada», «Arcà» i «El jardiner», Wolf; «El rei pastor» i «Alleluia», Mozart; «Demà» i «Serenata», Strauss; «Cançons amoroses en forma de vals»: I. Parla, noia. II. Vora el Danubi. III. Un ocellet bufó. IV. Rossinyol, quin cant més bell!; Brahms.

Sessió Mozart.—Obres: «Sonata» en *si bemol major*: I Allegro moderato. II Andantino sostenuto e cantabile. III Rondó-Allegro; «Concert» en *la major*: I Allegro. II Andante. III Presto; «Sebastià i Sebastiana» òpera còmica en un acte.

FIGUERES.—Curs I, concert II. Executants: Xavier Cugat, violinista; F. Casellas, pianista. Obres: «Larghetto», Häendel; «Refrà antic», Kreisler; «Concert 22», Viotti; «Rondino», Beethoven-Kreisler; «Serenata», Reelfeld; «Dansa», Granados-Kreisler; «Cançó india», Korsakoff-Kreisler; «Serenata», Chaminade-Kreisler; «Coucou», Daquin-Manén; «El bressol», Schubert-Cugat; «Variacions de Bravesa», Paganini; «Jota aragonesa», Sarasate; «Somni», Cugat; «Ave Maria», Schubert-Wilhelm; «Ronda de Gnoms», Bazzini.

Noticiari

Amb un ple a vessar se celebrà el concert amb que l'«Orfeó Pirenenc» del Círcol Barceloní d'obrers, obsequià als seus socis.

Sots l'experta direcció del nou mestre En Cassià Casademont, executà amb molta precisió i encert durant la primera i tercera part, obres de Pérez Moya, Cumellas Ribó, Musset, Mendelssohn, Morera, Sancho Marraco, Gelabert, César Frank, Mayral i Casademont.

Entre les obres que hagueren de repetir-se cal esmentar la sardana «Camí del Poble» del seu ex-director senyor Marià Mayral, i «El Casament» i «El Darer Glop» del mestre Casademont. Actuà de pianista acompanyant, don Josep Busquets.

La segona part anà a càrrec de la jove concertista d'arpa, senyoreta Concepció Torrens, la qual desgranà algunes de les obres del seu repertori d'una faiso tant brillant que meresquè les lloances i xardorosos aplaudiments del públic, el qual l'obligà a executar-ne altres fora de programa.

La concurrència sortí altament satisfeta d'aital concert.

§ Els Orfeons «Cants de Pàtria» i «Rossinyolenc» de Salt ens anuncien un concert que tindrà lloc el dia 24 del corrent al local del Ateneu Social Democràtic. Són mestres de aquestes dues entitats En Josep Baró i En Didac Bover, i el programa a interpretar va integrat per obres de Morera, Morató, Berthomeus, Pecanins, Pérez, Lambert, Baró i Millet. Quedem agraïts per la invitació rebuda, que acceptem amb gust:

§ La notabilíssima cantatriu Na Mercè Plantada acaba de donar amb èxit sorollós, un concert a la Filarmònica de Castelló de la Plana. Ens és molt grat que la nostre primera liederista entoni les excel·lències del seu art fora de Catalunya, i a nosaltres, que apreciem en el que val la artista eminent, ens proporciona vera joia cada nou triomf que assoleix.

§ Per al dia 8 del proper Gener se anuncia la celebració del Festival Breton, organitzat per la Redacció de SCHERZANDO, qual acte tindrà lloc al Teatre Albèniz. Hi pendrà part el violinista Cugat i el Quintet Empòrium, projectant-se la obra mestre del plorat compositor, *La Verbena de la Paloma*.

Altres festivals estan en preparació i seran dedicats als mestres Vives, Chapí, Morera i Albèniz, en els quals cooperaran artistes de alt prestigi. En el festival Vives hi pendrà part la exímia liederista Na Mercè Plantada, qui donarà a conèixer obres del autor homenatjat.

OBRES REBUDES

A. Juncà. «Del Montseny al Canigó», marxa característica i «Enyorança», vals-lent. Heu's aquí dues obres en les quals son autor se revela una vegada més com excel·lent compositor. Cal esmentar la obra «Del Montseny» per son treball conscient i aciençat.

J. M.ª Cervera.—«El meu últim record». Se tracta de una dança escrita amb traça, donant-li tota la gràcia una imitació de campanes que contribuirà a la seva popularitat. Aital obra està publicada per a piano i per a sextet.